

Känselförbundet

Februari 2/1997

- * **Hjälp finns till hands då hälsan sviker, s. 4**
- * **Små förändringar i socialskyddet, s. 16.**
- * **Tammerfors Lions i dövblindas ärenden, 18.**

I denna tidning

En gåva i toner.....	2
Ledaren: Elisa Mikkola Goda vänner.....	3
Hjälp finns till hands då hälsan sviker.....	4
Är universitetet öppet för alla?....	6
Man vänjer sig vid studielivet.....	8
Textsamtalens priser.....	9
Tolkverksamhetens korta historia.....	10
Staden i nytt ljus.....	12
Handikappade på vita duken.....	14
FPA: Små förändringar i socialskyddet.....	16
Tammerfors Lions i dövblindas ärenden.....	18
Penningautomatföreningens ensamrätt består.....	19
Hilkka fyller 70 år.....	20
På pärm bilden specialisten i psykiat- ri och neurologi, Saara Varonen Foto: Raili Karisaari	

Nätet för meddelandena vidare

En gåva i toner ljuder för dövblinda.

Sävallahja 22000, Pop-Sävallahja och den svenskspråkiga En gåva i toner ljuder för dövblinda 16.3.-7.4. 1997. Sävallahja 22000 och Pop-sävallahja hörs på söndagarna i Radio Suomis kanal kl. 12.03 och 13.10. Den svenskspråkiga En gåva i toner har sin sändningstid på fredagar kl. 19.30.

Du kan delta i en gåva i toner på följande sätt: Du kan ringa till gåvotelefonen, varmed din gåva debiteras i samband med telefonräkningen. Ett samtal kostar 40 mk. En automat svarar i telefon, varmed du kan läsa in din utmaning, din hälsning eller namnet på ditt musikstycke.

Eller du kan också betala din gåva på en skild inbetalningsblankett, antingen till banken eller posten. På blanketten skriver du din hälsning, din utmaning och namnet på ditt musikstycke. En betalningsblankett finns med i denna tidning som bilaga.

Gåvotelefonen
9700-2201 (finskspråkiga)
9700-8777 (svenskspråkiga)

En gåva i toner-konton
Postgiro 220 000
Bankgiro 9 220

Bästa vänner!

❶ **V**interns rygg böjer sig och vi närmar oss våren, hoppets tid.

Centralkansliets och hela föreningens år har börjat intensivt. Vi förbereder bokslutet och verksamhetsberättelsen för föreningens årsmöte. Föreningens årsmöten kräver mycket förarbeten för att lyckas. Som bäst underhandlar vi med rederiet om vårmötets detaljer: när kan vi pröva indukterna på mötesplatsen, är belysningen tillräcklig, hur löper maten, hurudana är hytterna osv. Förhoppningsvis deltar många medlemmar i vårmötet som går av stapeln från Åbo 25.4!

Nybygget i Tammerfors Boende- och verksamhetscenter har blivit färdigt i slutet av januari och nu har byggarbetarna börjat remontera arbetsutrymmena för att kunna användas av dövblinda.

I den nyrenoverade delen kommer förutom fritidsutrymmen, utrymmen för företagare; korgarbeten och cykelverkstäder.

Tammerfors Lions (Lions-distriktet E107) ordnade den 7.2.-97 vid Tammerforshuset en konsert för Boende- och verksamhetscentret. Konsertens namn var Ruter, skrammel och kärlek. Sångerna var från andra världskriget. Ögonen tårades för mången äldre lyssnare då konserten avslutades med Finlandia-hymnen. Ett stort tack ännu till Tammerfors Lions.

Också Sävallahja 22000 och Pop-Sävallahja spelar under den 16.3.-7.4. 1997 för att inreda Tammerforscentret. Hoppeligen utmanar ni alla era bekanta i En gåva i toner!

Trevlig fortsättning på våren!

Elisa Mikkola

Hjälp finns till hands, då hälsan sviktar

Själslig ångest, depression och sviktande hälsa är bekanta förteelser för alla människor, också för dövblinda. Utan hjälp av specialister är det svårt att klara sig. Det är inte svårt att få hjälp, fastän man vanligen föresätter sig det. I Helsingfors finns det en psykiatrisk poliklinik som kan teckenspråk och vilken är till för alla dövblinda oberoende av hemkommun.

Den psykiatriska polikliniken finns i samband med Helsingfors universitetscentralsjukhus HUCS sedan 1990. Dövas Servicehemfond (nuv. Dövas Servicefond) påbörjade ett projekt, som finansierades av PAF och vars avsikt var att erbjuda psykiatrisk service på teckenspråk åt döva och dövblinda. Till en början var projektet endast i försökssyfte och meningen var att det skulle räcka fem år.

Man märkte att servicen var viktig och från och med år 1996 blev kliniken en del av HUCS verksamhet. Vid polikliniken arbetar för närvarande två ordinarie anställda: specialisten i psykiatri och neurologi Saara Varonen och specialsköterskan i psykiatri Lea Nokkanen samt en deltidssvdelningssekreterare. Dessutom köper kliniken tjänster av andra specialister.

Hurudan service och för vem?

– Vår avsikt är att hjälpa vuxna döva och dövblinda som talar teckenspråk och som inte får tillräcklig hjälp på hemorten vid utnyttjande av normal service, berättar spec. läkaren Saara Varonen. Enligt henne är det viktigt att patienten åtminstone till en stor del kommunicera utan tolk direkt med den läkare som behandlar henne.

– Behovet av tjänsterna avslöjas av att patientbesöken har mångdubblats sedan projektet inleddes. Till exempel hade man planerat 660 patientbesök för år 1996, men de var ändå 1200 till antalet.

– Besöksgånger per patient är ungefär 1–5, beroende av fall. Det är en undersökningsperiod, varefter fortsatt behandling följer. En del av patienterna stannar kvar i terapi. I terapi kan man gå 1–3 år. Patienternas medelålder är ungefär 33 år.

Vem betalar?

För patienten är poliklinikavgiften gratis, men HUCS debiterar patientens hemkommun.

Kliniken är öppen för alla, oberoende av hemkommun.

Psykiater Saara Varonen (framme) och spec. sköterska Lea Nokkanen – ett effektivt arbetspar.

Patienten behöver ändå en remiss från sin egen hälsocentral, psykiatrisk byrå eller vårdande läkare. – Fastän en stor del av våra patienter är från Nylands län, kommer det också patienter från Lappland. Patienten och den eventuella följeslagaren kan förmanligt övernatta i ett närliggande hus Patienthemmet i Mejlans eller vid Dövas Folkinstitut i Haga, berättar Varonen.

Det är viktigt att informera

Poliklinikens verksamhet utsträcker sig inte bara till patientmottagningen. Saara Varonen berättar, att till hennes uppgifter hör också att föreläsa och presentera klinikens verksamhet i olika delar av Finland.

Kunskapen om klinikens verksamhet måste spridas, så att myndigheter, som beslutar om betalningsförbindelser och remisser skulle bli övertygade om behovet av tjänsterna. Jag vet att det i många kommuner sitter hårt åt att få betalningsförbindelser på grund av sparbeslut, konstaterar Varonen.

Är de hjälpbehövade med teckenspråk i Södra-Finland i detta hänseende i en privilegierad ställning? – Så är det, konstaterar Varonen. Men tjänsten utvidgas också till övriga delar av Finland. –RK

Psykiatrisk poliklinik för döva

Stockholmsgatan 8 C,
bottenplan
00290 HELSINGFORS

Öppen må – fre kl. 8.00–16.00.

Telefon (09) 471 5452
Texttelefon (09) 471 5452
Fax (09) 471 5449

UNIVERSITETET ÖPPET FÖR ALLA ?

Tanken med det öppna universitetet är att erbjuda alla likvärdiga möjligheter till universitetstudier.

Öppna högskolans principer om jämställdhet har ändå inte förverkligats beträffande handikappade studerande. Universitetet, på samma sätt som det öppna universitetet, vilket har mätts för den genomsnittliga studeranden: vid planeringen av läromaterial och utrymmen har man inte beaktat syn-, hörsel- och rörelsehandikappade.

Ett undantag är öppna universitetet i Jyväskylä. Där har man börjat med ett projekt, där 12 handikappade studerande studerar. I gruppen finns både syn- hörsel och rörelsehandikappade. – I projektet redogör man om förhållanden, där jämställdheten inte förverkligas för den handikappade studerandes vidkommanden och man försöker lösa dessa problem, berättar Hannu Puupponen, som är planerare för projektet Öppet för alla.

– Bristerna i studerandens syn-, hörsel eller rörelseförmåga förutsätter stödresurser från universitetet, för att

alla studerande kan studera på lika grunder, säger Puupponen.

– Då en handikappad studerandes behov beaktas vad gäller läromaterial, inlärningssituation och tentamen, underlättar det hans koncentrationsförmåga och han kan koncentrera sig på studierna. Energin går då inte åt till att i oändlighet strida med praktiska problem.

Man har redan fått till stånd en del lättnader för den handikappade, bl.a. genom att installera indukter till två föreläsningssalar.

Undervisningsmaterial modifieras åt var och en på många sätt. Tentlitteratur kan man få i dokumentform, eller i en form som datorn kan förstå. En synskadad kan således läsa till tent vid sin egen dator, antingen genom en talsyntetisator eller punktskrift.

Tenterna har man ordnat så, att studerande kan svara på tentamensfrågorna med mikrodator eller så, att läraren läser frågorna högt vid tenttillfället.

Hjälp att röra sig

Också rörelsen har skapat problem. I såväl Jyväskylä som vid andra universitetsstäder finns undervisningsutrymmena på olika ställen runt om staden.

Att finna en ny föreläsningssal på andra sidan av staden är ett äventyr. Studeranden vägleds till rätta ställen, och för synskadade har man gjort kartor med upphöjd text. Dörrar som öppnas med elektricitet underlättar rörelsen för den handikappade.

Man kan redan fästa uppmärksamhet vid de besvär som en handikappad har. En handikappad studerande hamnar ändå gå igenom samma anpassningssvårigheter till universitetsstudier som alla andra.

– För många har det kommit som en överraskning, hur självständiga studierna är vid universitet. Man måste sköta allt själv: det att man är på rätt plats vid rätt tidpunkt, det att man hittar de rätta böckerna och att man läser de rätta områdena, berättar Puupponen.

Ändring av inställningen är en biprodukt

Ändamålet med projektet är att förutom att lösa problemen kunna inverka på inställningen och att sprida information om handikappade studerande.

– Vi önskar påverka inställningen, exempelvis så att föreläsarna alltid skulle beakta särstuderandenas behov. Vårt mål är att utveckla universitetets verksamhet så smidigt, att ännu fler handikappade kunde lättare få studera här, berättar Puupponen. LE.

Källor: Intervju med hannu Puupponen, Sini Ihananinen-Alanko: Är universitetet öppet för alla, Tietopallo 2/96.

SÄTT IN ANSÖKAN

Öppet för alla-projektet vid Jyväskyläs öppna universitet tar emot nya studerande.

Det lönar sig för intresserade att ta kontakt med Hannu Puupponen för att få mera information, tel. (014) 6037 34.

Man vänjer sig så småningom vid studielivet

Synskadade Jaana Kalhio studerar journalistik vid Öppet för alla-projektet.

– Jag började senaste höst, och jag har tyckt om det här. Verkligen tänkte jag inte att man studerar så mycket teorier vid universitet! Historia tycks det vara enligt mitt tycke för mycket av, berättar Jaana Kalhio.

Mitt mål är att avlägga en slutexamen vid universitetet. Noga examenstidtabeller har Kalhio inte lagt upp för sig själv.

Journaliststuderanden eller de blivande redaktörerna har många föreläsningkurser, vilka har gett huvudbry åt Kalhio.

– Föreläsningarna hålls omkring i staden. Det är alltid nervöst att åka till ett nytt ställe. Det skulle var bra om föreläsningarna kunde hållas på ett och samma ställe. Det verkar ändå ganska omöjligt att få ordnat.

En god föreläsare mumlar inte

Kalhio gör sina föreläsninganteckningar med hjälp av en bandspelare,

vilket inte lyckas med alla föreläsningar. Om en föreläsare är en otydlig mumlare, får man inte reda av hans tal på bandet.

– En god föreläsare talar så, att hans tal hörs. Han vallfärdar inte heller runt i salen, eller står med ryggen mot mikrofonen. Om föreläsaren framlägger transparenter eller skriver på tavlan, önskar jag att han kunde förklara vad han skrivit.

– Ibland har jag påmint föreläsarna om min existens och mina behov. Mina påminnelser har gått bra fram. För det mesta sitter jag på första bänkraden med min bandspelare, så att jag påminner föreläsaren genom att han hela tiden ser mig.

Man anpassar sig småningom till de andra i gruppen

Till en början spände sig Kalhio för andra studerande. Hon kände ingen av de 60 från tidigare och inte fick man kontakt med dem heller under föreläsningarna.

– Eftersom jag inte ser kan jag inte heller göra en överblick av de andra

och gissa mig till av vem jag kunde fråga något. Jag måste endast följa ljudet och fråga. Dethär kändes ganska svårt.

- Nu har jag blivit bekant med två flickor, som bad mig göra grupparbete tillsammans med dem. Jag har också kunnat fråga dem om andra saker som rör studierna.

Också lärarna har försökt hjälpa Kalhio att komma in i studiegemenskapen:

- Läraren som håller radioföreläsningar frågade om jag önskade berätta om mig själv för de andra. Jag gick med på det och det lättade upp stämningen. Min synskada är därmed för alla bekant.

Kalhio uppmanar andra att komma med i projektet:

- Jag rekommenderar det varmt för alla, som tvivlar på att söka till det egentliga universitetet. I det öppna universitetet och i projektet Öppet för alla får man i en trygg ram känna på studier. Om platsen känns behaglig, kan man söka till det egentliga universitetet. LE.

PRISERNA FÖR TEXT TELEFONTJÄNSTERNA 1997

0100 2288

Alla tider: 2,93 mk/samtal + lokal-samtalsavgift eller lsa.

Med denna nummer ringer man finsk-, svensk- och engelskspråkiga samtal.

0100 2299

Från måndag till fredag
kl. 8-17: 2,20mk/min + lsa.

Andra tider: 1,46 mk/samtal + 1,25 mk/min. + lsa.

Via denna nummer ringer man samtal från mobiltelefonen eller samtal till Sverige.

0600 92288

Under alla tider: 1,46 mk/samtal + 3,95 mk/min. + lsa.

I detta nummer är alla samtalavgiftsbelagda.

0700 98695

Under alla tider: 13,60 mk/min. + lsa.

Vid denna nummer finns adressstjänst och avgiftsbelagda underhållningstjänster.

I priserna ingår mervärdesskatt.

En kort historik över tolkverksamheten: Från att hjälpa till språklig jämlikhet

Teckenspråkstolkarnas förening, Finlands Teckenspråkstolkar rf har nått tröskeln för vuxenhet, 15 år. Bar-naåren är förbi, men den egna ställ-ningen i världen söker man än efter.

Teckenspråkstolkarna funderade över förgångna och kommande tider inom deras bransch på 15-års jubiléet i Helsingfors i februari.

Den unga yrkeskåren av teckenspråkstolkar funderade i pau-serna från festandet bl.a. på profes-sionaliseringen av tolkyrket. Hur ut-vecklar sig yrket från tiderna med fri-villiga och obelönade tolkar till ett rik-tigt yrke på arbetsmarknaden? Teckenspråkstolken Tuula Vatanen framförde forskningsresultat i ämnet under pauserna från festandet.

Vad betyder professionali-tet?

Enligt en definition hör till proffessio-nalitet, att arbetet är heldags och att man kan utbilda sig till det på hög-skolenivå. De som fungerar i ett yrke har en egen yrkesorganisation, dit

endast sådana som har behörighet till yrket kan höra.

Till professionalitet hör också, att yr-ket är officiellt godkänt. Ett yrke har sin egen beteckning, dess gränser är klara, d.v.s. det finns kunskap om, vad de som utför yrket egentligen sysslar med. Till det officiella erkännandet hör även en monopolställning i den egna branschen, d.v.s. andra kan inte bara hur som helst börja utföra samma saker.

Till professionalitet hör också etiska stadganden, där man har uppgjort gemensamma spelregler för de som verkar i yrket.

Tuula Vatanen forskade, på vilket sätt teckenspråkstolkyrket har professio-naliserats enligt dessa definitioner. Vatanen särskiljer tre faser i profes-sionaliseringen av teckenspråkstol-kyrket.

Hjälpbehövande kunder

I det första skedet av tolkarnas yrkes-kår, ansågs kunderna, döva och dö-vblinda, som personer som i första

hand behöver hjälp. Förhållandet till kunden var helhetsmässigt: tolken tolkade, hjälpte kunden i olika problemsituationer och ärenden. Dessa första tolkar var självlärda, släktingar till döva och dövblinda, bekanta eller föreningsverksamma, och tolkade gratis.

Tolkningen baserade sig i praktiken på inlärd färdigheter i teckenspråk och tecknat tal, inte på yrkesutbildning. Tolkarna hade inte ett eget arbetssamfund, och reglerna för tolkningen grundade sig på bondförnuftsar snarare än på gemensamma spelregler för branschens yrkesmän.

Steg mot professionalitet

I slutet av 1970-talet och i början av 80-talet började man fundera alltmer på tolkens roll. Man började med yrkesutbildning för tolkar, som i början var ettårig. 1982 grundades Finlands Teckenspråkstolkare rf och man satte etiska regler för tolkarna i kraft.

I jämförelse med tolkyrkets första fas, var resultaten av arbetet mer jämlika ur kundens synvinkel.

Invalidvårdslagen möjliggjorde redan det, att tolkarna fick lön för sitt arbete. Tolkningen försörjde dock inte än någon fullständigt, utan tolkarna tolkade som en bisyssla, vid sidan om övrigt arbete. Tolkarna hade inte heller ännu något arbetssamfund, och tolkarna arbetade framförallt i sin egen hemkommun och i dess närhet.

Nutiden: på tröskeln till professionalisering

Under de senaste åren har man tagit stora steg mot en professionalisering.

Yrkesutbildningen förlängdes år 1986 till två år och år 1988 till tre år.

Teckenspråkstolkningen blev ett heltidsjobb.

Tolkens verksamhetsbild har vidgats på många sätt. Allt fler av tolkarna fungerar även som lärare. Kundkretsen har vidgats: tolken gör sitt arbete bland döva, hörselskadade, dövblinda och också bland personer med talsvårigheter.

Till arbete hör alltmer samarbete med myndigheter och upplysningsarbetet tar en allt större tid av arbetstiden: tol-

karna har redan rollen av experter. Tolkarnas spelregler har stadgats och förenats. Förutom av de yrkesetiska reglerna, bestäms tolkverksamheten av handikappvårdlagen och socialbyråerna. Ett arbetssamfund finns redan: på olika håll i Finland fungerar tolkcentraler.

I och med att teckenspråkstolkningen har ökat, har man uppnått en betydande vinst i fråga om inställningen till tolkningen: teckenspråkstolkningen anses nu normalt av den som inte tecknar.

Vill ännu ha officiellt erkännande

Har teckenspråkstolkarna då uppnått alla de krav på professionalitet som framlades i början av artikeln? Inte riktigt ännu, säger Tuula Vatanen.

Heltidsarbet, yrkesorganisation och yrkesetiska stadgan har man uppnått. För att få officiellt erkännande av yrket, måste det ännu göras arbete: teckenspråkstolkarna borde få ett officiellt monopol för sin bransch. Utbildningen är inte riktigt än på högskolenivå, men är på god väg dit. Vatanen ber också tolkarnas kunder att delta i förstärkandet av tolkarnas ställning och kräva mera tolkar i sitt eget namn. Det ligger även i kundernas intresse, att teckenspråkstolkarnas ställning i samhället förbättras. LE

Staden i nytt ljus

Hur ser en synskadad? Hur påverkar en synskada förmågan att klara av vardagens sysslor? Svar på frågorna finns i Jukka Jokiniemis och hans kumpaners nya film *Staden i nytt ljus*. Filmen berättar om hur svagtseende klarar sig i en skapad omgivning utifrån deras egna erfarenheter. I filmen följer man med svagtseende Marina Vuorijärvis, Lauri Häyhäs, Satu Lindgrens och Pasi Pälvinens liv från kökssysslor till arbetsplatser, från studier till kvällsprogram.

Filmåskådaren får uppleva, vad skymningsblindhet, bländning, synfältets förminskning och problem i uppfattandet av kontraster och färger, betyder i praktiken.

– Genom dessa personers erfarenheter berättar filmen åt både medmänniskor och planerare om hur svagtseende klarar sig i en skapad omgivning, berättar filmproducenterna. Filmen lyckas med att vara saklig och informativ utan att vara torr och ohumoristisk.

Åskådaren som för tillfället går omkring i snöstormar och kyla, gläds av att filmen är inspelad på sommaren.

Dess huvudpersoner far ut och seglar i kvällssolen, medan åskådaren går ut i snö och kyla när filmen är slut.

Ett forskningsprojekt bakom

Filmen *Staden i ett nytt ljus* hör till ett forskningsprojekt inom Sotera, social- och hälsovårdens institut för teknik och byggande. Namnet på projektet är *En god omgivning för svagt seende*.

Inom projektet har man forskat i, hur bra allmänna och halvallmänna utrymmen läpar sig för synskadade. Forskarna har värderat över 20 utrymmen, från järnvägsstationer till hälsovårdscentraler. Forskningen är tänkt att vara klar till sommaren, berättar forskaren Jukka Jokiniemi.

Filmen *Staden i nytt ljus* framställdes som ett tillägg till forskningsprojektet, för att utblida publiken att se saker ur de synskadades synvinkel. – Syftet med filmen är att väcka människor att inse och förstå, hur synskadade gestaltar sin omgivning, berättar Jokiniemi.

Man började göra filmen i maj förra året. – Jag samlade ihop en arbetsgrupp.

Som manuskriptförfattare faann jag en skiklig och erfaren författare, reklamplanerare Maila Mehtälä, som själv är svagtseende. Att finna lämpliga skådespelare som kunde representera olika typer av synskador var inte lika lätt. Det var förvånansvärt svårt att finna olika typer. Till slut fick jag dock tag på dessa fyra.

Inspelningarna gjordes i hettan i augusti. Som kameraman fick vi den erfarna Kari Salmi, som blev inspirerad när han fick filma något för honom helt nytt ämnesområde, säger Jukka Jokiniemi.

Filmen visades för första gången på filmtillställningen Fullständig – lytt mänska, en filmtillställning för filmer som berättar om handikappade, som ordnades av Kynnys ry.

Filmtillställningen hölls i Ateneum i Helsingfors i januari. Filmen ska också göras i engelska och svenska versioner. LE.

Handikappade på vita duken

Handikappade framställs i filmer ofta på ett ensidigt sätt. I amerikanska filmer finns det i stort tre typer av handikappade. Den handikappade är antingen en oskyldig ynklings, ett ont monster eller en hjkälte, vars handikapp accepteras bara därför, att han förutom handikappet har speciella förmågor eller en supermänniskas egenskaper.

I filmvärlden har man effektivt utnyttjat det, att handikapp väcker starka känslor hos människor, berättar Sari Salovaara från Kynnys ry om forskning som gjorts om handikappfilmer. I Ateneum i Helsingfors hölls i januari en filmtillställning, var man funderade hur handikapp framställs i filmer.

I den av Kynnys ry och konstföreningen MUU ordnade Fullständig - lytt mänska - tillställningen visades ett tjugotal inhemska och utländska filmer, som på ett eller annat sätt behandlade handikapp och att vara handikaappad.

Tillställningar som filmtillställningen i Ateneum är ett sätt, på vilket man kan påverka de förenklade uppfattningar om handikappade och handikapp i filmer.

- På tillställningen såg man mycket olika och från olika tidsperioder härsamtammande filmer, vars synvinklar på handikapp varierade. På detta sätt kunde man lyfta fram dessa saker till diskussion, säger festivalens allt-i-allo Sari Salovaara.

Handikappade som filmproducenter
Man kan även påverka de uppfattningar som filmer ger åskådarna om handikapp på ett effektivt sätt genom att handikappade själva aktivt börjar producera filmer. På så sätt kan de utvidga den syn som filmerna ger om handikappade. Det har nog börjat komma handikappade filmproducenter. De vill dock inte vanligtvis bli kända som just handikappade filmproducenter, utan som professionella filmproducenter bland andra professionella.

På festivalen visades bl.a. filmregissören Antti Raikes personporträtt av dansaren Juho Saarinen, en förkämp för teckenspråkskultur och för kroppens uttryck. Regissören är även själv döv. Likaledes visades filmen Spaghettiben, som berättar om en ung kvinna som lider av en muskelsjukdom.

Filmens producent och huvudperson är Janna Thorström som lider av en muskelsjukdom. Filmen berättar lugnt och trankilt om en kvinna full av livsvilja. om hennes liv, tankar och drömmar.

Inom filmbranschen skulle det rymmas flera handikappade.

Som i konst i allmänhet, är inte handikappade ännu tillräckligt uppmunttrade att börja som filmproducenter, funderar Salovaara.

Att sträva till en konstutbildning och att förverkliga egna projekt kräver mycket mod och tro på den egna saken ,av de handikappade.

Filmtillställningen Fullständig – lytt mänska tycks, i varje fall på basen av

den offentlighet den fick, ha gett mänskorna material till att tänka på och diskutera.

Enligt Sari Salovaara var festivalen en publikframgång. Sådär 650 människor såg filmerna. I publiken fanns både på olika sätt handikappade och icke-handikappade, vilket tillfredsställde arrangörerna.

Jag är glad, att tillställningen också blev en stor medieframgång. Tidningarna skrev flitigt om tillställningen. Vi är nöjda, att tillställningen noterades i tidningarna som just en kulturtillställning och att det skrevs om den på kultursidorna. I allmänhet behandlas sådana här tillställningar inte som om de skulle höra till kulturlivet, utan snarare som någon hobby. LE

Janna Thorström i filmen Spaghettiben

Små förändringar i socialskyddet

De största förändringarna i årets socialskydd hör till folkpensionen. I övrigt förblir socialskyddet i stort som det varit.

Folkpensionen

Folkpensionslagen ändrades i början av året. Förändringarna är små ur pensionstagarens synvinkel. Från FPA påminner man, att den som redan är pensionerad inte i allmänhet behöver göra något p.g.a. förändringar.

Folkpensionen bestäms enligt pensionsinkomsterna och den är i storleken 60– 2 547 mark i månaden. Folkpensionens basdel och tilläggsdel har förenats till en folkpension. Fronttillägget, pensionstagarnas vårdstöd och bostadstillägg förutsätter inte längre erhållandet av folkpension.

Den nedskärning av basdelarna som påbörjades i början av år 1996 fortsätter. Nedskärningen är med början i februari 1997 årligen 20%. Statsrådet kan ändra på nedskärningsprocenten.

Folkpensionen höjdes i början av året med 0,6% när levnadskostnaderna stigit på motsvarande sätt. Indexförhöjningen kommer inte på pensionstagarnas vårdstöd, barntillägg eller maka/maketillägg.

Arbets- och tjänstepensionerna, som påverkar folkpensionens storlek, steg i början av året enligt följande: höjningen är ca.1%, för de som fyllt 65 år före 1.1.1997. Yngre personers arbetspensioner höjs med ca.1,8 procent.

För att få fronttillägg krävs ett särskilt kännetecken. På den och på det extra fronttillägget kommer en 0,6 procents indexförhöjning.

Pensionstagarnas bostadsstöd

Pensionstagarnas bostadsstöd kan utbetalas, om personen har fyllt 65 år eller får någon av följande pensioner: full arbetsoförmögenhets- eller individuell förtidspension, arbetslöshetspension, FPA:s familjepension eller frontmannapension.

Pensionstagarnas bostadsstöd kan också beviljas, om personen på basen av olycka, trafikolycka eller krigsskada får pension, levnadstillägg eller ersättning för inkomstförlust. Som inkomst räknas hela folkpensionen, då gränsen för eget ansvar stiger samma som basdelen. Förändringarna genomförs först i följande granskningen.

Pensionstagarnas vårdstöd

Pensionstagarnas vårdstöd förändras till en särskild förmån. För att få den förutsätts 65 års ålder eller full arbetsförmögenhetspension eller individuell förtidspension. Vårdstödet måste ansökas om för sig, då handikappstödet upphör. Till sin nivå bevaras stödet som nuvarande.

Sjukförsäkringen

Till grunderna för sjukdagarna har kommit en indexförhöjning. Det berör dock inte den behovsprövaade dagpenningen, eller moderskaps-, faderskaps och föräldrapenningen på miniminivå. Arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringskostnaderna tas i beaktande då dagpenningen uträknas, som under 1996.

Utvidgningen av ersättningen för vuxnas tandvård, uppskjuts till slutet av år 1999. Från och med oktober 1997 taas ett system i användning, där de som är födda 1955 eller tidigare får ersättning för undeersökning av tänderna och för förebyggande vård en gång på tre år. Ersättningen är 75% av mängden på taxan.

Nya dyra läkemedel ersätts inte genom sjukförsäkringen år 1997. Patienterna får läkemedlen gratis från den offentliga sjukvården. Kostnaderna ersätts åt kommunerna i utmätningen av statsandelarna.

Perioden för föräldrapeng förlängs för de föräldrar, som får ett för tidigt fött foster, tvillingar eller flera barn på en gång. Också fosterföräldrarnas period för föräldrapenningen förlängs. Utnyttjandet av faderskapsledighet blir mera flexibelt.

Handikappförmåner

På handikappstödet och på barnvårdsstödet kommer inte indexförhöjningar. På förutsättningarna för att erhålla handikappstöd har det kommit små förändringar. T.ex. de 65-åringar som får förtida ålderspension överflyttas till området för handikappstöd.

Barntillägg och moderskapsunderstöd

Barntilläggen och moderskapsunderstödet bevaras som de är. Även stödet för vård av barn hemma bevaras fram till början av augusti, då hela systemet förändras till ett stöd för vård av barn hemma och privat vård.

Försäkringskostnadernas förändringar

Den försäkrades folkpensionsförsäkringskostnad upphör. Sjukförsäkringskostnaden sänks med ett penny för de pensions- och arbetsinkomster som överstiger 80 000 öre.
Källa: FPA

Tammerfors Lejon arbetar för dövblindas sak

I området kring Tammerfors fungerar alltsomallt ca.80 aktiva Lions Club - föreningar. Medlemmarna uppgår till ca 2 500. När en sådan mängd är i farten, så sker nog saker och ting.

Den 7 februari ordnades en konsert i Tammerfors-huset för dövblindearbetet. Syftet med Krut, skrammel och kärlek - konserten (Ruutia, raminaa ja rakkautta) var att samla pengar för att utrusta dövblindas nya rehabiliterings- och undervisningsutrymmen. Samtidigt var det en högaktning för de som försvarade Finlands självständighet och frihet vid fronten.

Konsertens tema var kriget och krigarnas känslor vid fronten. Kvällens huvudsolisterna Inga Sulin och Matti Henivaho och Tammerfors manssångares kör framförde gamla, kända låtar från krigstiden. För ackompanjemanget stod Örnarnas blåsorkester. Under kvällens lopp hörde vi många för finländarna kära krigsstidsmelodier som Livet i skyttegravarna (Elämä juoksuhaudoissa och Ladoga - Karelens sköte. Jussi Aarnio från TV2 hade redigerat musiken.

- Vårt syfte var att arrangera en minnesväckande kväll som tar bort be-

kymren, musiken hade ju en stor betydelse i att höja stridshumöret under kriget, berättar guvernören för Lions Club 107 E-distriktet Onni Grönlund.

Konserten fick sin kulmen när Tammerfors manssångare framförde Finlandia. Konserten samlade ungefär 1 500 åhörare till Tammerfors-huset. Sisko Hiltunen och Raija Lintula tolkade konserten till teckenspråk. Också konsertens övriga arrangemang prisades.

Det har redan i årtal varit en hjärtesak för Tammerfors Lejon att hjälpa dövblinda.

Tammerfors Lejons Onni Grönlund och Matti Hirvonen berättar med några ord om samarbetet med dövblinda som pågått i årtal. Samarbetet började i början av 80-talet, då man började bygga Dövblindas Servicehus. De påminde också om tongåvekonserten som startar i mars.

Under pausen visade Anu Mikkola och Riku Virtanen hur de arbetar med datorer. Båda använder de datorer i sina studier och båda har punktskärm, storskärm och en talsyntetisator i användning. Hantverken gjorda av dövblinda visades också. RK.

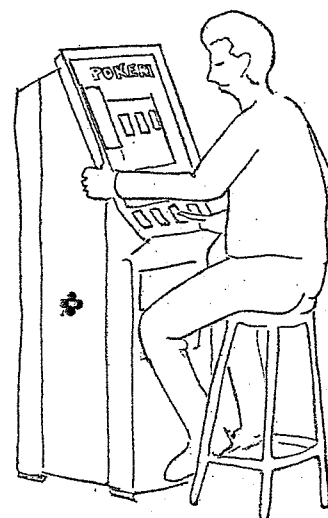
Penningautomatföreningens monopol kvarstår

Europeiska unionens kommission har beslutat, att Penningautomatföreningens monopol på hasardspel bevaras.

Penningautomatföreningen eller PAF har länge haft monopol på att upprätthålla hasrdspel, t.ex. pjazzon och casinospel. Pengarna som man fått in har delats ut som bidrag till social- och hälsovårdsorganisationer, bl.a. till Finlands Dövblinda rf.

Förra året gjorde några utländska företagare en klagan till EU kommissionen över Penningautomatföreningens verksamhet. Enligt de klagande brytet Finland mot EU:s stadganden, när man tillåter PAF ha monopol på hasardspel. De som gjorde klagan tycker att även andra ska ha rätt att upprätthålla hasardspelverksamhet.

Klagan gick inte igenom. Monopol är enligt EU ett lagligt sätt att bevaka mänskornas luster att spela hasrdspel och samtidigt ett sätt att använda de resurser som spelverksamheten inbringar på ett allmännyttigt sätt. Enligt kommissionen är det inte skäl att förbjuda statens monopol på hasardspelverksamheten.

Enligt EU är statens monopol ett sätt att hindra spekulanter, som använder intäkterna från hasardspelverksamheten för egen del och för egna ändamål, att komma in på marknaden.

Kommissionen anser att statens monopol på hasardspelverksamheten är motiverad, och den är inte i orimligt förhållande med dess målsättningar, för vilken den är till. Kommissionen konstaterar i sitt beslut, att det inte finns någon orsak för att anse de stadgan som tillåter Penningautomatföreningens monopol vara av sådan art att de skulle strida mot unionens agar.

Penningautomatföreningens verkställande direktör Markku Ruohonen är naturligtvis nöjd med EU:s beslut: – EU-kommissionens ståndpunkt för bevarandet av Penningautomatföreningens monopol på hasardspelverksamheten är väntad och konsekvent. Det är en bra lösning för att kunna bevara finansieringen av det finländska frivilliga socialarbetet. LE.

Hilkka fyllde 70

Föreningens medlem, Hilkka Nieminen, som även är känd som författare, fyllde 70 år den 23 februari. Vi frågade Hilkka om förgångna och kommande tider på aftonen till födelsedagen.

Tänker du dra dig tillbaka efter 70-årsdagen?

– Nej, det tänker jag inte. För tillfället håller jag på med två böcker. Jag borde få dem klara till sommaren. Den ena boken berättar om mitt liv med familjen i Kotka skärgård. I den andra boken berättar jag om mitt nuvarande leverne här i Tammerfors och om min verksamhet i olika föreningar.

Vad annat har ingått i ditt liv?

– Jag föddes på Näset, i den del av Karelen som gavs bort. Jag var det äldsta barnet i en stor familj. Jag har uppfostrat tre barn, och det anser jag som det bästa arbetet i mitt liv. Jag klarade av att uppfostra barnen, fastän min hörsel och syn ständigt försämrades. Jag skötte ännu barnbarn sju år efter jag gått i pension.

Var jobbade du?

– Jag har jobbat på många olika ställen. Först som ung flicka arbetade jag i restaurangkök och på en fanérfabrik. Efter jag hade gift mig, jobbade jag med anstaltstädning. Pensionerad blev jag från ett bageriarbete, där jag hade varit i många år.

Vad har du ännu för ouppfyllda drömmar?

– Jag önskar, att jag skulle kunna skriva lika bra som Kalle Päätalo. En annan dröm är en lottovinst, fastän jag nog inte lottar så värst mycket.
LE.

KÄNSELSPRÖTET 23. årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 HELSINGFORS.
Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax 5495 3517.

Chefredaktör: Liina Eloaho **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Anita Palo, Maija-Leena Railo, Marja-Leena Roponen, Liina Eloaho, Raili Karisaari.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt i svenskspråkig översättning.